

ELS DIFERENTS TIPUS DE BAIXES LABORALS I ELS SEUS EFECTES

Què és la baixa laboral?

La baixa laboral és el temps durant el qual no es pot acudir al treball i que resulta necessari per a recuperar la salut. La donen els metges aplicant criteris tècnics. Se la denomina “**Incapacitat Temporal (IT)**”.

Classes de baixes laborals

Depenent de l'origen per la qual no es pot anar treballar, les baixes laborals poden ser de dos tipus:

1. Baixes per Contingències Comunes.

Causada per una malaltia comuna, o per un accident no laboral. És a dir, per causes alienes al treball.

2. Baixes per Contingències Professionals.

Quan no es pot treballar per causes que origina el treball, bé malaltia o accident de treball. Quan l'accident es produeix acudint, o tornant del treball, es diu accident “in itinere”.

Quan s'està de baixa, quant es cobra?

Quan no s'acudeix a treballar es deixa de rebre el salari. Aquesta pèrdua d'ingressos es compensa amb la prestació per Incapacitat Temporal. Depenent de la mena de baixa, es rep una quantitat. Les quantitats són:

- En les baixes per Contingències Comunes: els 3 dies primers de baixa, no es cobra res. Del 4t dia al 20é es cobra el 60% de la base reguladora i a partir del dia 21 es cobra el 75% de la base reguladora.
- En les baixes per Contingències Professionals: es cobra el 75% de la base reguladora des de l'endemà a la baixa.

Els percentatges anteriors són els mínims garantits per llei. Aquests percentatges poden ser millorats per negociació en el conveni col·lectiu.

Requisits per a cobrar per baixa laboral

Els requisits per a cobrar per baixa laboral són:

- Estar donat d'alta en la Seguretat Social o en una situació assimilada a l'alta.

- Si la baixa és per contingències comunes, és necessari haver cotitzat almenys 180 dies en els 5 anys anteriors.
- Si la baixa és per contingències professionals no és necessari tindre cotitzacions anteriors.

Si no es compleix amb aquests requisits, s'estarà de baixa, però no es rebrà compensació econòmica a canvi.

Qui paga mentre s'està de baixa?

La nòmina la paga la mateixa empresa, com un pagament delegat de la Seguretat Social. És a dir l'empresa paga a la treballadora o treballador, i la Seguretat Social li ho paga a l'empresa. També pot fer els pagaments la Mútua col·laboradora.

La prestació l'assumeix:

- Si la baixa és **per contingències comunes**: fins al dia 15 de baixa la paga l'empresa, i a partir del dia 16, el pagarà la Mútua o la Seguretat Social. Si la baixa dura més de 365 dies, el pagament l'assumeix la Seguretat Social.
- Si la baixa és **per contingències professionals**, l'assumeix des del primer dia la Seguretat Social i serà del 75% de la base reguladora per contingències professionals

En el cas que l'empresa incomplisca el deure de pagar la baixa a la treballadora o treballador, el pagament l'assumeix la Mútua o a la Seguretat Social.

Quant de temps es pot estar de baixa?

La baixa pot durar normalment com a màxim 365 dies. Passat l'any, es produirà una d'aquestes tres situacions:

1. La treballadora o el treballador serà donat d'alta,
2. Es prorrogarà excepcionalment la baixa fins a 180 dies més, si es preveu que en aquest temps es pot curar.
3. Es comencen els tràmits perquè se li reconega una Incapacitat Permanent (IP).

Què ocorre quan un treballador està de baixa per Accident de Treball i finalitza el seu contracte?

Es continua percebent la prestació econòmica a càrrec de la Mútua, fins a l'alta mèdica, o la finalització de la Incapacitat Temporal. Posteriorment es passa a la situació de desocupació.

Qui cotitza per la treballadora o treballador en aquesta situació?

Es continua en alta en la Seguretat Social, i la Mútua és la que abona les cotitzacions per les contingències comunes.

La Mútua procedirà a donar d'Alta a la treballadora o al treballador en situació d'Incapacitat Temporal en un número patronal assignat especialment per a aquest efecte per la Seguretat Social.

Em poden acomiadar per acumular baixes mèdiques encara que estiguen justificades?

Des del 20 de febrer de 2020, no és possible acomiadar els treballadors per baixes mèdiques acumulades. El govern, en aquesta data, va derogar l'article 52.d) de l'Estatut dels Treballadors, que era la norma que permetia, fins ara, l'anomenat "acomiadament objectiu per baixes justificades".

Què passa si cobrant l'atur cause baixa?

Si estàs cobrant l'atur i et poses malalt o pateixes un accident, aquests fets, no modifiquen ni la quantitat ni el temps que cobraràs la prestació. Es continua cobrant en les mateixes condicions. En aquests casos has d'anar al SEPE i entregar: El comunicat mèdic de baixa per IT, els comunicats que es generen i el document d'alta.

Altres tipus de baixes freqüents

Les baixes, sempre depenen de criteris mèdics, que aplica el metge quan considera si la treballadora o treballador pot, o no, desenvolupar la seua feina, en l'estat de salut en què es trobe. El tipus de baixa depèn de l'origen de la malaltia o l'accident. Depenent de totes les circumstàncies que es donen, les baixes més freqüents són:

Baixa per ansietat o estrés

Es poden patir estats d'ansietat o estrés, causats tant pel treball com per situacions personals. El

tipus de baixa dependrà de l'origen. La treballadora o treballador serà atès per especialistes de psicologia o psiquiatria.

Aquest tipus de baixes poden vindre derivades de l'anomenada síndrome de burnout, o del treballador cremat. És un tipus d'ansietat i d'estrés laboral que origina un cansament físic i mental, i afecta tant al treball com a la vida privada.

Baixa per depressió

Es pot estar de baixa per depressió. La baixa no sols pot ser per malalties físiques, també pot ser per malalties psicològiques. Depenent de l'origen de la depressió pot ser per contingències comunes o professionals. Si la depressió l'origina un assetjament laboral pot ser atesa per especialistes de psicologia o psiquiatria.

Baixa per embaràs

Quan no es pot treballar perquè el treball pot afectar negativament la treballadora embarassada o al fetus, s'està de baixa per risc en l'embaràs.

Sol confondre's la baixa per embaràs amb la baixa per maternitat. Si no es pot treballar per haver donat a llum, no s'està de baixa laboral, si no de baixa per maternitat, que és una altra situació diferent, amb una altra prestació i una altra duració.

Baixa per perdre la veu

Hi ha malalties mèdiques que poden afectar unes categories professionals i a unes altres no.

Estar afònic per a un mecànic, conductor, o per a un administratiu pot no ser causa de baixa laboral. Per a un docent, un/a teleoperador/a, en l'atenció al client, sí que origina la baixa laboral.

Baixa per malaltia de càncer

Quan a una treballadora o treballador se li detecta un càncer, és possible que es puguen veure impossibilitats per a continuar treballant. En eixa situació, passen a estar en el que es coneix com una situació d'Incapacitat Temporal (IT).

Si la treballadora o treballador està cobrant la prestació contributiva o un subsidi per desocupació, també passa a IT cobrant la mateixa quantia que durant la desocupació, però no ha de segellar la demanda, ni és cridat a cursos ni entrevistes de treball, perquè se centre en la seua recuperació.

Els problemes solen sorgir quan s'acaba el període màxim de la baixa. La situació d'Incapacitat Temporal no es pot mantindre indefinidament: dura únicament 1 any, i després

pot ampliar-se de manera excepcional 180 dies com a màxim.

Passat aquest termini poden passar dues coses:

1. Que la treballadora o treballador siguin donats d'alta mèdica, si es troben capacitats per a tornar a treballar.
2. Passar a una Incapacitat Permanent, si es considera que la treballadora o el treballador continuen inhabilitats per a tornar a treballar.

Depenent del tipus d'Incapacitat Permanent es rep una pensió major o menor. Aquesta Incapacitat, malgrat portar el nom de Permanent, és revisable. Si la treballadora o el treballador presenten una millora i tornen a estar capacitats per a treballar, perdran aquesta pensió.

S'han donat casos entre els malalts de càncer on a la treballadora o treballador, en finalitzar la Incapacitat Temporal, no els aproven la sol·licitud d'Incapacitat Permanent i són donats d'alta, malgrat continuar afectats per la malaltia. En molts d'aquests casos, continua malalt/a, encara que té controlada la malaltia, però gràcies a un tractament tan agressiu que deixa greus seqüeles i un estat físic no apte per a treballar.

La incapacitat laboral permanent (ILP) és el reconeixement que estableix l'INSS (Institut Nacional de la Seguretat Social) quan una persona experimenta una pèrdua de capacitats que afecten en l'àmbit laboral. Aquest dret comporta associat uns requisits específics, i la prestació econòmica és diferent segons el grau d'incapacitat. Existeixen diversos tipus de ILP:

- Parcial per a la professió habitual: Ocasiona a la treballadora o treballador una disminució no inferior al 33% en el rendiment per a aquesta professió.
- Total per a la professió habitual: Inhabilita la treballadora o treballador per a la seua professió habitual però pot dedicar-se a una altra diferent.
- Absoluta per a tot treball: Inhabilita la treballadora o treballador per a tota professió o ofici.
- Gran invalidesa: Quan el treballador o treballadora incapacitat/da permanent necessita l'assistència d'una altra persona per als actes més essencials de la vida.

La baixa per accident de trànsit

Els accidents de trànsit i les seues conseqüències per a la salut són motiu de baixa laboral. La diferència entre ells és, si l'accident es va tindre en anar o vindre del treball al domicili, llavors serà un accident in itinere i ha de ser considerat com un accident laboral. Si l'accident es té fora del treball, té la consideració de malaltia comuna.

És gratuïta la dispensació de medicaments en cas d'accident?

El Decret 2766/1967 en el seu art. 11.1 diu que l'assistència sanitària per accident de treball i malaltia professional es prestarà de la manera més completa i comprendrà:

- El tractament mèdic i quirúrgic, les prescripcions farmacèutiques, totes les tècniques diagnòstiques, aparells de pròtesis i la seua renovació.

La baixa després d'una operació mèdica

Quan una treballadora o treballador ha de recuperar-se d'una operació, podrà ser donat de baixa des de l'operació i mentre dure tota el postoperatori. El tipus de baixa dependrà de si l'operació s'ha tingut per unes circumstàncies personals o una baixa derivada de treball. Si l'operació és per un accident de casa, o per malaltia comuna, serà una baixa per contingències comunes, si és per un accident de treball, serà tractat com un accident laboral.

València, març de 2020

Juan Miguel Muñoz Olmo